

J e g y z ő k ö n y v

készült 1956. december 15-én, szombaton de. 11 órakor megtartott
elnökségi kollégiumi ülésen.

Jelen voltak: Ligeti Lajos ügyvezető alelnök, Fogarasi Béla
alelnök, Bognár Géza főtitkárhelyettes,
Jánossy Lajos, Hevesi Gyula, Major Máté aka-
adémiai titkárok, Tótkés Ottó, Antal Jánosné
az MTA Elnökségi Titkársága részéről.

2.sz. napirendi pontnál: Tolnai Gábor, a TMB
titkára,

3.sz. " " : Trencsényi-Waldapfel
Imre akadémikus.

Kimentette távolmaradását: Gombás Pál alelnök.

N a p i r e n d :

1./ Tájékoztató a Magyar Tudományos Akadémia Hivatala és
intézetei helyzetéről.

Előadó: Bognár Géza

2./ Az aspiranturával és a tudományos minősítéssel kap-
csolatos időszerű problémák.

Előadó: Tolnai Gábor.

3./ A "Magyar Tudomány" című folyóirat jelenlegi helyzete.

Előadó: Trencsényi-Waldapfel Imre.

4./ Egyebek.

Ligeti Lajos alelnök az ülést megnyitja.

1./ Tájékoztató a Magyar Tudományos Akadémia Hivatala és
intézetei helyzetéről.

Bognár Géza főtitkárhelyettes beszámol a Magyar Tudo-
mányos Akadémia Hivatala és intézetei helyzetéről.
/L. 1.sz. melléklet./

Elnökségi Kollégium a beszámolót tudomásul
veszi.

Az Elnökségi Kollégium felhívja a Főtit-
kárhelyettes figyelmét a már korábban ki-
adott utasítás végrehajtásának felülvizs-
gálatára, a külföldre távozott tudományos
fokozattal rendelkező személyek illetmé-
nyének letiltásával kapcsolatban.

Elnökségi Kollégium felkéri a Főtitkár-
helyettest, nyújtson segítséget a KFKI
szénbeszerzésének biztosításában, mivel
a szénhiány rövidesen megbénítja az in-
tézet kutatómunkáját.

. / .

Elnökségi Kollégium kívánatosnak tartja, hogy a tudományos osztályok vezetőségei tegyenek javaslatot szakterületükről - az ország tényleges adottságainak és lehetőségeinek figyelembe vételével - a kialakítandó új gazdaságpolitika meghatározására. Az osztályvezetőségek javaslataikat 1957. évi január hó 15-ig juttassák el az Elnökség részére, a kormány számára történő előterjesztés összeállítása végett.

Felelős: Bognár Géza főtitkárhelyettes.

2./ Az aspiranturával és a tudományos minősítéssel kapcsolatos időszerű problémák.

Tolnai Gábor, a TMB titkára beszámol az aspiranturával és a tudományos minősítéssel kapcsolatos időszerű problémákról. /L. 2.sz. melléklet./

Az Elnökségi Kollégium a Tudományos Minősítő Bizottság aspiranturával és a tudományos minősítéssel kapcsolatos előterjesztésében foglaltakat - az alábbi kiegészítésekkel, illetőleg módosításokkal - irányelvként elfogadja azzal, hogy a Tudományos Minősítő Bizottság dolgozzon ki részletes utasítástervezetet a tudományos osztályok számára 1957. évi január hó 31-ig.

Felelős: Tolnai Gábor, a TMB titkára.

Az előterjesztés I. Szovjet aspirantura c. pontjának javaslata kiegészítendő:
"..Az itthonmaradók régi munkahelyükre való visszakerülésének ügyét támogassa az Akadémia, vagy nevezze ki őket, illetőleg végső esetben akiknél biztosítható a belföldi aspirantura, itthon folytassák aspiránsi tanulmányukat."

Kívánatos, hogy a tudományos osztályok megvizsgálják, milyen mértékben tudnak az intézeteknél álláshelyet biztosítani azon aspiránsok számára, akik nem kívánják aspiranturájukat folytatni és kiváló tudományos képzettséggel rendelkeznek.

Elnökségi Kollégium felkéri a Tudományos Minősítő Bizottságot, hogy az aspiránsok illetmény problémáinak megoldása érdekében készítsen részletes indokolással ellátott előterjesztés tervezetet a pénzügyminiszter részére.

Elnökségi Kollégium nem helyesli, hogy a Tudományos Minősítő Bizottság egyes szakemberek tudományos fokozata revízióját a tanácskozó tagok kérdésének megvizsgálását

követő időszakra halassza. A tanácskozó tagok ügyétől függetlenül a Tudományos Minősítő Bizottság foglalkozzék a javasolt szakemberek tudományos fokozatának revíziójával.

Felelős: Tolnai Gábor.

3./ A "Magyar Tudomány" című folyóirat jelenlegi helyzete.

Trencsényi-Waldapfel Imre, a "Magyar Tudomány" fő-szerkesztője beszámol a "Magyar Tudomány" című folyóirat jelenlegi helyzetéről.

Elnökségi Kollégium a "Magyar Tudomány" című folyóirat helyzetéről szóló beszámolót tudomásul veszi.

Elnökségi Kollégium felkéri Bognár Géza főtítkárhelyettest, vizsgálja meg a "Magyar Tudomány" előállításával kapcsolatos anyagi kihatásokat, a takarékoság elvének szem előtt tartásával. Kívánatos, hogy a még az október 23-i események előtt összeállított anyag 1956. évi összevont 3. szám formájában mielőbb megjelentetésre kerüljön. Ennek érdekében szükséges:

- a./ szubvenció biztosítása,
- b./ két 1/2 állású szerkesztő beállítása, melyből egyik természettudományos ismeretekkel rendelkező személy legyen,
- c./ a lap új terjesztési engedélyének megszerzése.

Elnökségi Kollégium szükségesnek tartja, hogy az összevont szám egy rövid szerkesztőségi cikk kíséretében jelenjék meg. A cikk mutasson rá arra, hogy a szám anyaga közvetlenül az október 23-i események előtt került összeállításra. Az összegyűjtött cikkek tudományos értéke tette indokoltta az anyag megjelentetését. - Így a Magyar Tudomány következő, 1957. évi 1. száma fog ismertetést adni tudományos életünkről a megváltozott viszonyok között.

Elnökségi Kollégium felkéri a Főtítkárhelyettest, biztosítsa a "Magyar Tudomány" szerkesztőbizottsági ülésének mielőbbi összehívását.

A szerkesztőbizottság döntsön illetőleg tegyen javaslatot arra vonatkozólag, hogy a szerkesztőségi cikk az Akadémia Elnökségének álláspontját közölje-e, vagy pedig a szerkesztőbizottság által kerüljön aláírásra.

4./ Egyebek.

a./ Javaslat az MTA Filozófiai Intézetének felállítására.

Fogarasi Béla alelnök javaslatot terjeszt elő az MTA Filozófiai Intézetének felállítására. /L. 3.sz. melléklet./

Elnökségi Kollégium feltétlenül szükségesnek tartja az MTA Filozófiai Intézetének felállítását. Tekintettel az adott helyzetre, az Intézet induljon meg a rendelkezésre álló keretek között.

Elnökségi Kollégium felkéri a Főtítkárhelyettest, hogy az 1957. évi költségvetési tárgyalásoknál képviselje az Elnökség álláspontját, illetőleg indokolja kellően az Intézet felállításának szükségességét a magyar tudományos élet továbbfejlődése szempontjából, s mutasson rá az Intézet felállításának nemzetközi viszonylatban is jelentős voltára.

b./ Javaslat Antonio Feltrinelli irodalomtörténeti díj odaítélésére.

Major Máté akadémiai titkár ismerteti az I. Osztály javaslatát A. Feltrinelli díj odaítélésére vonatkozólag.

Elnökségi Kollégium az x I. Osztály javaslatát Kardos Tibor és Maróth Károly akadémikusokra vonatkozólag elfogadja és azt Lukács György akadémikus személyére vonatkozó javaslattal kiegészíti.

Elnökségi Kollégium felkéri Major Máté akadémiai titkárt a javaslatok továbbításával kapcsolatos intézkedések megtételére.

c./ A Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság elnöki teendőinek ellátására ideiglenes megbízatás kiadása.

Ligeti Lajos alelnök bejelenti, hogy ügyvezető alelnöki funkciója folytán a KFB elnöki teendői ellátásáról kénytelen lemondani. Felkéri az Elnökségi Kollégiumot, fogadja el lemondását, s adjon ideiglenes megbízatást a KFB egy tagjának az elnöki teendők ellátására.

Elnökségi Kollégium Ligeti Lajos alelnök ideiglenes lemondását a KFB elnöki tiszttségéről elfogadja. Javasolja Szabó Imre KFB tag megbízatását a KFB elnöki teendőinek ellátásával.

Elnökségi Kollégium felkéri Fogarasi Béla alelnököt, hogy e személyi megbízatás ügyében hallgassa meg Alexits György, a KFB titkárának véleményét.

d./ Káderanyagok szétosztása.

Bognár Géza főtítkárhelyettes tájékoztatja az Elnökségi Kollégiumot arról, hogy Szalai Sándor akadémiai levelező tag a káderanyagok szétosztására vonatkozó megbízatását visszaadta. Az anyagnak töredékes része került kiosztásra és Szalai Sándor professzor véleménye szerint mintegy 2 - 2.500 személyi káderanyag van még a Személyzeti Főosztályon, amely még rendezésre és kiosztásra vár. Szalai professzor véleménye szerint a teljes rendezés 4-5 személy mintegy 8-10 napi munkáját venné igénybe.

Elnökségi Kollégium szükségesnek tartja, hogy az Akadémia Hivatala Személyzeti Főosztálya 1957. évi január hó 1-ig bezárólag gondoskodjék a még kiadásra nem került káderanyagok szétosztásáról.

Tájékoztatni kell az érdekelteket arról is, hogy 1957. évi január hó 1-et követően az Akadémiának nem áll módjában az anyagok kiosztásával tovább foglalkozni, s így az át nem vett személyi anyagok megsemmisítésre kerülnek.

e./ Bóka László osztálytitkár bejelentésének ismertetése.

Bognár Géza főtítkárhelyettes ismerteti Bóka László osztálytitkár bejelentését, amely szerint Sótér István levelező tag lemondott az Irodalomtörténeti Intézet igazgatói tisztségéről. Az Intézet ideiglenes vezetésével az Intézet Tudományos Tanácsa egyik tagját, Eckhardt Sándor professzort bízták meg.

Elnökségi Kollégium a bejelentést tudomásul veszi.

f./ A Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány rendelettervezete "a művészeti és tudományos intézményekben a munkástanácsokról szóló 1956. évi 25. tvr. végrehajtásáról és tudományos, illetőleg művészeti tanácsok választásáról".

Bognár Géza főtítkárhelyettes ismerteti a FM-PK rendelettervezetét. /L. 4.sz. melléklet./

Elnökségi Kollégium nem tartja indokoltnak, hogy az akadémiai intézetek tudományos tanácsainak összetételén - melyek az Akadémia Alapszabályai értelmében kerültek megválasztásra, s az egyes szakterületek legkiválóbb képviselőit foglalják magukba - változtatások eszközöltessenek.

Elnökségi Kollégium felkéri a Főtítkárhelyettest, tájékoztassa a Minisztertanács illetékes szervét az Akadémia álláspontjáról, amely szerint a rendelkezés ne vonatkozzék az Akadémiára, illetőleg intézeteire.

g./ A Magyar Értelmiség Forradalmi Tanácsa felhívásának kérdése.

Bognár Géza főtítkárhelyettes az időközben bekövetkezett politikai események folytán javasolja a kérdés levételét a napirendről.

Elnökségi Kollégium a javaslatot elfogadja.

h./ Német Tudományos Akadémia segítsége mezőgazdasági vonalon a Magyar Tudományos Akadémiának.

Bognár Géza főtítkárhelyettes bejelenti, hogy a Német Tudományos Akadémia mezőgazdasági vonalon segítséget kíván adni a Magyar Tudományos Akadémiának, s ezen felül 30-40 magyar gyermek elhelyezését is vállalja bizonyos időtartamra.

Elnökségi Kollégium úgy dönt, hogy az Akadémia elfogadja a felajánlott segítséget. Elnökségi Kollégium felkéri a Főtítkárhelyettest, hogy a segítségnyújtás módoszatairól tájékoztassa az illetékeseket. Figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy a segítség igénybevétele csak valóban indokolt esetekben történjék.

i./ Az 1956. évi prémiumok és elnöki jutalmak kiosztása

Hevesi Gyula akadémiai titkár a VI. Osztály nevében javasolja, tekintettel a pénzügyi takarékossági szempontokra, hogy az Akadémia - ellentétben az Elnökség XII.1-i határozatával - tekintsen el a jutalmak kiosztásától.

Elnökségi Kollégium a javaslatot helyesnek tartja. Az 1956. évi prémiumok és elnöki jutalmakra rendelkezésre álló összegek - egyes egészen kivételes esetektől eltekintve - az arra legjobban rászoruló, súlyos kárt szenvedettek számára segély formájában kerüljenek kiosztásra. Elnökségi Kollégium felkéri a Főtítkárhelyettest, tájékoztassa erről a tudományos osztályokat.

Ligeti Lajos alelnök az ülést bezárja.

Kmf.

L. Bognár